

Bruxelles, 4 decembrie 2020
(OR. en)

13684/20

JAI 1066
COPEN 366
EUROJUST 156
EJN 106

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	13214/20 + COR 1
Subiect:	Concluziile Consiliului intitulate „Mandatul european de arestare și procedurile de extrădare – provocări actuale și calea de urmat” - Textul aprobat de Consiliu

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor concluziile Consiliului intitulate „Mandatul european de arestare și procedurile de extrădare – provocări actuale și calea de urmat”, astfel cum au fost aprobate de Consiliu prin procedură scrisă la 1 decembrie 2020.

Concluziile au fost, de asemenea, publicate în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*; a se vedea JO C 419, 4.12.2020, p. 23-29.

Concluziile Consiliului**„Mandatul european de arestare și procedurile de extrădare – provocări actuale și calea de urmat”****CONSILIUL A APROBAT URMĂTOARELE CONCLUZII:**

1. Principala prioritate a Agendei strategice 2019-2024, adoptată de Consiliul European la 20 iunie 2019, este protejarea cetățenilor și a libertăților. Europa trebuie să fie un loc în care oamenii să se simtă liberi și în siguranță. În acest scop, trebuie extinsă și intensificată combaterea terorismului și a criminalității transfrontaliere. Cooperarea în materie penală și schimbul de informații ar trebui să reflecte aceste ambiții, iar aplicarea instrumentelor comune trebuie să fie îmbunătățită și dezvoltată și mai mult.
2. Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (2002/584/JAI, denumită în continuare „Decizia-cadru privind MEA”) ¹, care este principalul instrument din cadrul cooperării judiciare în materie penală, a simplificat și accelerat cooperarea dintre statele membre. Aceasta continuă să aibă o contribuție esențială la îndeplinirea obiectivului Uniunii de a le oferi cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție.

¹ JO L 190, 18.7.2002, p. 1.

3. Au avut loc cu diferite ocazii discuții cu privire la modul în care ar putea fi îmbunătățită și mai mult cooperarea judiciară în materie penală. În cursul acestui proces, au fost evidențiate anumite domenii în care eficacitatea mecanismului de predare din cadrul MEA ar putea fi îmbunătățită și mai mult. Astfel, în 2018, în timpul președinției austriece, Consiliul a adoptat concluzii privind recunoașterea reciprocă în materie penală, intitulate „Promovarea recunoașterii reciproce prin sporirea încrederii reciproce”². În 2019, președinția română a prezentat un raport intitulat „Calea de urmat în domeniul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești în materie penală”³. Cel mai recent raport al Comisiei privind punerea în aplicare, din 2 iulie 2020⁴, cea de a noua rundă de evaluări reciproce în curs de desfășurare în cadrul Consiliului⁵, proiectul de raport privind punerea în aplicare din 4 septembrie al Comisiei LIBE a Parlamentului European⁶ și conferința virtuală desfășurată la 24 septembrie 2020 în contextul președinției germane⁷ au dat un nou impuls discuțiilor privind viitorul MEA.
4. Data de 13 iunie 2022 va marca cea de a 20-a aniversare a adoptării Deciziei-cadru privind MEA. Pentru a sărbători acest eveniment, statele membre, Comisia, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), Eurojustul, Rețeaua judiciară europeană (RJE) și practicienii care lucrează zilnic în cadrul procedurilor de predare ar trebui să depună eforturi pentru a găsi și pune în practică soluții la provocările actuale legate de aplicarea deciziei-cadru.

² JO C 449, 13.12.2018, p. 6.

³ 9728/19.

⁴ COM(2020) 270 final.

⁵ Cea de a noua rundă de evaluări reciproce privind instrumentele juridice de recunoaștere reciprocă în domeniul privării de libertate sau al restrângerii libertății; în ceea ce privește cuprinsul evaluării, a se vedea documentul 6333/19.

⁶ Proiect de raport referitor la executarea mandatului european de arestare și aplicarea procedurilor de predare între statele membre [2019/2207(INI)], 4 septembrie 2020; EPRS, Evaluarea punerii în aplicare la nivel european a mandatului european de arestare, PE 642.839, iunie 2020.

⁷ A se vedea documentul președinției 11419/20.

5. Consiliul este de acord că se pot aduce îmbunătățiri în următoarele domenii:
- A. Îmbunătățirea transpunerii la nivel național și a aplicării practice a Deciziei-cadru privind MEA;
 - B. Sprijinirea autorităților de executare în ceea ce privește evaluările privind drepturile fundamentale;
 - C. Abordarea anumitor aspecte ale procedurii în statul membru emitent și în statul membru de executare;
 - D. Tratarea cererilor de extrădare a cetățenilor UE către țări terțe;
 - E. Consolidarea procedurilor de predare pe baza MEA în perioade de criză.
- A. Îmbunătățirea transpunerii la nivel național și a aplicării practice a Deciziei-cadru privind MEA**
6. Eficiența și eficacitatea Deciziei-cadru privind MEA depind în principal de transpunerea integrală de către legislația națională a cerințelor dreptului UE. În pofida eforturilor considerabile făcute deja, mai pot fi aduse încă îmbunătățiri, în special având în vedere evoluția jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).
7. Consiliul invită statele membre să asigure transpunerea corectă a Deciziei-cadru privind MEA, ținând seama în mod corespunzător de jurisprudența CJUE și de recomandările rezultate în urma celei de a patra și a celei de a noua runde, aflată în curs, de evaluări reciproce ⁸, precum și de cele care decurg din rapoartele Comisiei privind punerea în aplicare din 24 ianuarie 2006, 11 iulie 2007, 11 aprilie 2011 și 2 iulie 2020 ⁹. Trebuie amintit faptul că Comisia a inițiat proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 din TFUE și, dacă este necesar, va continua să inițieze astfel de proceduri în viitorul apropiat.

⁸ A se vedea rapoartele finale 8302/4/09 REV 4 și 6333/19.

⁹ COM(2006)8 final, COM(2007)407 final, COM(2011)175 final, COM(2020)270 final.

8. Manualul pentru emiterea și executarea unui mandat european de arestare ¹⁰, actualizat ultima dată în 2017, s-a dovedit a fi un instrument deosebit de util pentru practicieni. Având în vedere evoluțiile care au intervenit între timp, în special în ceea ce privește numărul mare de hotărâri ale CJUE, Consiliul invită Comisia să actualizeze manualul în viitorul apropiat.
9. Statele membre sunt încurajate să le faciliteze practicienilor aplicarea și interpretarea legislației naționale care transpune Decizia-cadru privind MEA prin stabilirea unor orientări fără caracter obligatoriu privind aplicarea MEA. Astfel de orientări, care ar trebui să țină seama de Manualul privind MEA și să fie compatibile cu acesta, ar putea ajuta autoritățile judiciare emitente în special în ceea ce privește verificarea îndeplinirii condițiilor pentru emiterea unui MEA și a respectării principiului proporționalității.
10. Prezentarea generală a Eurojustului intitulată „Jurisprudența Curții de Justiție a UE privind MEA”, actualizată ultima dată în martie 2020, s-a dovedit a fi un instrument util pentru practicieni. Consiliul invită Eurojustul să actualizeze această prezentare generală atunci când este necesar, cât mai des posibil, și să o pună la dispoziție în continuare pe cale electronică, într-o formă corespunzătoare.
11. Consiliul încurajează statele membre, Comisia și Rețeaua Europeană de Formare Judiciară să își continue eforturile de a sprijini și intensifica formarea continuă a practicienilor implicați în procedurile de predare pe baza MEA și de a promova în continuare schimbul de opinii între practicienii din diferite state membre. Contactul direct dintre practicienii din diferite state membre sporește încrederea reciprocă și contribuie astfel la o mai bună aplicare a Deciziei-cadru privind MEA. Ar trebui examinate într-o mai mare măsură posibilitățile de a găzdui activități de formare specifice pentru practicienii din două sau mai multe state membre care au un număr ridicat de cazuri reciproce, în vederea promovării înțelegerii reciproce.

¹⁰ JO C 335, 6.10.2017, p. 1.

12. Eurojustul și Rețeaua judiciară europeană (RJE) au un rol esențial în ceea ce privește aplicarea practică a Deciziei-cadru privind MEA, fapt evidențiat în timpul pandemiei de COVID-19. Consiliul încurajează Eurojustul și RJE să își continue activitatea deosebit de utilă și să își intensifice eforturile pentru a îmbunătăți în continuare schimbul de informații, coordonarea și cooperarea dintre autoritățile judiciare naționale, precum și pentru a oferi cel mai bun sprijin posibil pentru cooperarea cu Parchetul European (EPPO).
13. Pentru a îmbunătăți și mai mult aplicarea Deciziei-cadru privind MEA, ar trebui să fie creat un portal centralizat la nivelul Uniunii în care să fie reunite și actualizate în permanență toate informațiile relevante care ar putea facilita utilizarea MEA de către practicieni. În acest scop, RJE, în consultare cu Comisia, cu Eurojustul și cu alte părți interesate relevante, este invitată să examineze opțiunile existente pentru extinderea și îmbunătățirea în continuare a site-ului RJE, care oferă deja o gamă largă de informații privind MEA și, prin urmare, reprezintă un bun punct de pornire în această privință.

B. Sprijinirea autorităților de executare în ceea ce privește evaluările privind drepturile fundamentale;

14. Sistemul instituit prin Decizia-cadru privind MEA se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce [considerentul 6, articolul 82 alineatul (1) din TFUE]; în timp ce executarea unui MEA constituie regula [articolul 1 alineatul (2)], refuzul executării este excepția. Un astfel de refuz, care ar putea crește riscul de impunitate și ar putea aduce atingere securității cetățenilor și protecției victimelor, nu poate fi avut în vedere, în principiu, decât în împrejurările prevăzute la articolele 3, 4 și 4a din decizia-cadru. Deși decizia-cadru nu prevede că iminența unei încălcări a drepturilor fundamentale reprezintă un motiv de refuz, acest lucru nu poate avea ca efect modificarea obligației statelor membre de a respecta drepturile fundamentale și principiile fundamentale, astfel cum sunt consacrate la articolul 6 din TUE și în Carta drepturilor fundamentale [articolul 1 alineatul (3), considerentele 12 și 13].

15. CJUE a admis că autoritatea judiciară de executare poate, în circumstanțe excepționale și în anumite condiții, să refuze executarea unui MEA în cazul în care există un risc real ca predarea persoanei în cauză să aibă drept rezultat un tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din cartă ¹¹, ca urmare a condițiilor de detenție din statul emitent, sau o încălcare a dreptului fundamental la un proces echitabil consacrat la articolul 47 al doilea paragraf din cartă ¹², ca urmare a existenței unor semne de întrebare în legătură cu independența puterii judecătorești din statul emitent. Practicienilor le-a fost atribuită astfel sarcina dificilă de a soluționa, de la caz la caz, conflictul dintre recunoașterea reciprocă și protecția drepturilor fundamentale.

Protecția împotriva tratamentelor inumane sau degradante

16. Interzicerea pedepselor sau a tratamentelor inumane sau degradante, prevăzută la articolul 4 din cartă, are un caracter absolut în condițiile în care este strâns legată de respectarea demnității umane, care face obiectul articolului 1 din cartă și care se numără printre valorile fundamentale ale Uniunii și ale statelor sale membre, astfel cum sunt menționate la articolul 2 din TUE ¹³.
17. Consiliul subliniază că problemele referitoare la condițiile de detenție din statul membru emitent trebuie să fie abordate în acest stat membru și în ceea ce privește toate persoanele deținute. Consiliul evidențiază de asemenea faptul că există deja standarde minime și criterii de referință privind condițiile de detenție, inclusiv în ceea ce privește arestarea preventivă, sub forma unor instrumente juridice neobligatorii recunoscute, în special „normele penitenciare europene” ale Consiliului Europei ¹⁴. Consiliul încurajează statele membre să ia măsurile necesare pentru a asigura respectarea acestor instrumente.

¹¹ CJUE, hotărârea din 5 aprilie 2016, C-404/15, Aranyosi și Căldăraru; CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, C-220/18 PPU; CJUE, hotărârea din 15 octombrie 2019, C-128/18, Dorobanțu.

¹² CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, C-216/18 PPU, LM. A se vedea procedurile pendinte în cauzele conexe C-354/20 PPU și C-412/20 PPU, Openbaar Ministerie și alții.

¹³ CJUE, hotărârea din 5 aprilie 2016, C-404/15, Aranyosi și Căldăraru, punctele 85 și 87.

¹⁴ Recomandarea Rec(2006)2 a Comitetului de Miniștri adresată statelor membre cu privire la normele penitenciare europene.

18. Consiliul subliniază importanța sprijinului și a informațiilor care trebuie să le fie furnizate practicienilor pentru a efectua evaluarea în două etape la care se referă CJUE ¹⁵. Practicienii trebuie să aibă acces la informații obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător pentru a evalua, într-o primă etapă, dacă există deficiențe în ceea ce privește condițiile de detenție din statul membru emitent, deficiențe care pot fi sistemice sau generalizate, care pot afecta anumite grupuri de persoane sau care pot afecta anumite centre de detenție. În cea de a doua etapă a evaluării, practicienii trebuie, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Decizia-cadru privind MEA, să primească toate informațiile necesare în ceea ce privește condițiile în care persoana în cauză urmează să fie deținută efectiv în statul membru emitent, pentru a aprecia dacă există motive serioase și temeinice de a crede că, în cazul în care ar fi predată, persoana respectivă s-ar confrunta cu un risc real de a fi supusă unui tratament inuman sau degradant.
19. Consiliul salută faptul că, pentru a îmbunătăți accesul la informațiile necesare, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) a lansat în 2019 baza de date privind detenția în materie penală, reunind într-un singur loc informațiile aferente perioadei 2015-2019 privind condițiile de detenție din toate statele membre ale UE. FRA este invitată să actualizeze periodic această bază de date pentru a se asigura că informațiile furnizate îndeplinesc cerințele stabilite de CJUE și, pe termen mediu, să evalueze dacă baza de date răspunde nevoilor întâlnite în practică.
20. Consiliul invită Comisia ca, atunci când actualizează Manualul privind MEA, să pună un accent deosebit pe oferirea de îndrumări practicienilor cu privire la modul în care trebuie abordată problema condițiilor de detenție, ținând seama de rezultatele celei de a noua runde de evaluări reciproce în curs. În acest context, Comisia ar trebui, de asemenea, să evalueze în ce măsură este oportună elaborarea unor soluții practice, cum ar fi un model pentru solicitarea de informații suplimentare în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Decizia-cadru privind MEA.

¹⁵ CJUE, hotărârea din 5 aprilie 2016, C-404/15, Aranyosi și Căldăraru; CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, C-220/18 PPU, punctele 88-94; CJUE, hotărârea din 15 octombrie 2019, C-128/18, Dorobanțu, punctele 52-55.

21. Dreptul la un proces echitabil, astfel cum este prevăzut la articolul 47 al doilea paragraf din cartă, are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și al menținerii valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 din TUE, în special a valorii statului de drept ¹⁶.
22. Consiliul le amintește statelor membre responsabilitatea lor de a asigura respectarea statului de drept în UE și de a garanta dreptul la un proces echitabil și, în special, accesul la o instanță independentă și imparțială. Statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a remedia deficiențele în vederea sporirii încrederii reciproce și a evitării riscului politizării cooperării în materie penală. Consiliul invită Comisia să își exercite rolul de gardian al tratatelor în această privință.
23. Consiliul subliniază importanța sprijinului și a informațiilor care trebuie să le fie furnizate practicienilor pentru a efectua evaluarea în două etape necesară în cazurile în care se invocă existența unui risc de încălcare a articolului 47 al doilea paragraf din cartă, astfel cum a stabilit CJUE ¹⁷. Practicienii trebuie să aibă acces la elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător pentru a evalua, într-o primă etapă, dacă există un risc real, legat de lipsa de independență a instanțelor din statul membru emitent ca urmare a unor deficiențe sistemice sau generalizate, de încălcare a dreptului fundamental la un proces echitabil. În ceea ce privește a doua etapă, practicienii trebuie să primească, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Decizia-cadru privind MEA, toate informațiile necesare pentru a evalua dacă există motive serioase și temeinice de a crede că persoana în cauză va fi expusă unui astfel de risc în cazul în care va fi predată, având în vedere situația sa personală, precum și natura infracțiunii și contextul factual care stă la baza MEA.

¹⁶ CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, C-216/18 PPU, LM, punctul 48.

¹⁷ CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, C-216/18 PPU, LM, punctele 61, 68 și 79.

24. Consiliul invită Comisia ca, atunci când actualizează Manualul privind MEA, să le ofere practicienilor îndrumări cu privire la modul în care trebuie abordate cazurile în care se invocă existența unui risc de încălcare a articolului 47 al doilea paragraf din cartă și, în consultare cu FRA, să examineze modalitățile de îmbunătățire a accesului practicienilor la informații și la sursele de informații la care aceștia se pot referi, ținând seama de criteriile stabilite de CJUE.

Asigurări

25. În conformitate cu articolul 15 alineatul (2) din Decizia-cadru privind MEA și cu principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) primul paragraf din TUE, autoritatea de executare poate solicita informații suplimentare, iar autoritatea emitentă poate furniza asigurări că persoana în cauză, în cazul în care este predată, nu va suferi o încălcare a drepturilor sale fundamentale ¹⁸.
26. Consiliul subliniază că autoritatea judiciară de executare, având în vedere încrederea reciprocă ce trebuie să existe între autoritățile judiciare ale statelor membre și pe care se întemeiază sistemul mandatului european de arestare, trebuie să se bazeze pe aceste asigurări, cel puțin în absența oricărui element precis care să indice contrariul ¹⁹.

¹⁸ CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, C-220/18 PPU, ML, punctele 108-110.

¹⁹ CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, C-220/18 PPU, ML, punctul 112.

C. Abordarea anumitor aspecte ale procedurii în statul membru emitent și în statul membru de executare

Consolidarea drepturilor procedurale în cadrul procedurilor privind MEA

27. S-au înregistrat deja progrese considerabile în ceea ce privește drepturile procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale. În cadrul punerii în aplicare a foii de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ²⁰, ca parte a Programului de la Stockholm ²¹, au fost stabilite cerințe minime comune pentru procedurile penale prin Directiva 2010/64/UE (dreptul la interpretare și traducere), Directiva 2012/13/UE (dreptul la informare), Directiva 2013/48/UE (dreptul de a avea acces la un avocat), Directiva (UE) 2016/343 (prezumția de nevinovăție, dreptul de a fi prezent la proces), Directiva (UE) 2016/800 (garanții procedurale pentru copii) și Directiva (UE) 2016/1919 (asistența juridică).
28. Din rapoartele Comisiei privind punerea în aplicare, publicate la 18 decembrie 2018 cu privire la Directivele 2010/64/UE ²² și 2012/13/UE ²³ și la 27 septembrie 2019 cu privire la Directiva 2013/48/UE ²⁴, reiese că este în mod clar nevoie ca transpunerea acestor directive să fie îmbunătățită. Consiliul invită statele membre în cauză să remedieze deficiențele identificate în rapoartele privind punerea în aplicare și să asigure punerea în aplicare deplină și corectă a directivelor. Trebuie amintit faptul că Comisia a inițiat proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 din TFUE și, dacă este necesar, va continua să inițieze astfel de proceduri în viitorul apropiat.

²⁰ Rezoluția Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind o foaie de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, JO C 295, 4.12.2009, p. 1-3.

²¹ Programul de la Stockholm – O Europă deschisă și sigură în serviciul cetățenilor și pentru protecția acestora, JO C 115, 4.5.2010, p. 1-38.

²² COM(2018) 857 final.

²³ COM(2018) 858 final.

²⁴ COM(2019) 560 final.

29. Consiliul subliniază necesitatea de a evalua eficacitatea practică a drepturilor procedurale în cadrul procedurilor desfășurate în statul membru emitent și în cel de executare în temeiul Deciziei-cadru privind MEA. Raportul publicat de FRA la 27 septembrie 2019 („Drepturile în practică: accesul la un avocat și drepturile procedurale în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind MEA”), care se referă la situația din opt state membre, reprezintă o contribuție foarte utilă în această privință. Consiliul invită FRA să aibă în vedere posibilitatea continuării studiului până în 2022, extinzându-l la toate statele membre și acordând o importanță deosebită experienței avocaților care acționează în cadrul procedurilor de predare.

Traducerile

30. Consiliul amintește că un MEA trebuie să fie tradus într-una dintre limbile oficiale ale statului membru de executare sau într-una dintre limbile acceptate de acesta și subliniază că o traducere adecvată este esențială pentru funcționarea eficientă a procedurilor de predare pe baza MEA.
31. În ceea ce privește traducerea MEA, Consiliul invită statele membre să analizeze dacă nu ar putea recurge într-o mai mare măsură decât în prezent la posibilitatea prevăzută la articolul 8 alineatul (2) din Decizia-cadru privind MEA de a accepta o traducere în una sau mai multe alte limbi oficiale ale Uniunii Europene, pentru a simplifica și accelera procedura.

Transferul procedurilor și conflictele de competență

32. Pentru a evita impunitatea într-o Europă fără frontiere, de exemplu atunci când executarea unui MEA este refuzată, atunci când există un conflict de competență sau în cazul unor proceduri paralele în două sau mai multe state membre cu privire la aceleași fapte, se pune, printre altele, problema modului în care procedurile pot fi transferate în mod eficace și a modului în care pot fi soluționate conflictele de competență.

33. Decizia-cadru a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind prevenirea și soluționarea conflictelor referitoare la exercitarea competenței în cadrul procedurilor penale (2009/948/JAI) ²⁵ urmărește să prevină procedurile paralele cu privire la aceleași fapte și încălcările principiului *ne bis in idem*, însă se limitează la stabilirea unor dispoziții privind schimbul de informații și consultările directe între autoritățile competente ale statelor membre. Astfel cum se subliniază în Raportul privind „cazurile tratate de Eurojust în domeniul prevenirii și soluționării conflictelor de competență” din 16 februarie 2018, există în continuare dificultăți, în special în cazurile complexe și în cele referitoare la conflicte negative de competență.
34. În prezent, nu există un cadru juridic comun pentru transferul procedurilor penale între statele membre. Numai 13 state membre au ratificat Convenția europeană privind transferul de proceduri în materie penală din 15 mai 1972. Celelalte state membre recurg la Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală din 20 aprilie 1959, împreună cu Convenția cu privire la asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene din 29 mai 2000, sau se bazează pe acorduri bilaterale sau pe cooperarea informală.
35. În trecut, în pofida unor eforturi considerabile, în special a inițiativei din 2009 a 16 state membre privind o decizie-cadru a Consiliului privind transferul de proceduri în materie penală ²⁶, nu s-a putut ajunge la un consens cu privire la un instrument al UE. Cu toate acestea, astfel cum se evidențiază în raportul Eurojustului din 16 februarie 2018 și în concluziile privind cea de a 52-a reuniune plenară a RJE din 2019 ²⁷, practicienii continuă să se confrunte cu dificultăți juridice și practice ca urmare a acestui fapt și, prin urmare, tind să susțină ideea creării unui instrument al UE.

²⁵ JO L 328, 15.12.2009, p. 42-47.

²⁶ JO C 219, 12.9.2009, p. 7-17.

²⁷ 14501/19.

36. Existența unor norme comune ale statelor membre privind transferul de proceduri și conflictele de competență ar putea, în principiu, să reprezinte o contribuție importantă la combaterea criminalității transfrontaliere prin creșterea eficacității procedurilor penale și prin îmbunătățirea administrării corespunzătoare a justiției în spațiul de libertate, securitate și justiție.
37. În raportul său intitulat „Calea de urmat în domeniul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești în materie penală”²⁸, președinția română a sugerat explorarea în continuare a necesității de a lansa o propunere legislativă privind transferul procedurilor în materie penală într-un context mai larg, inclusiv evaluarea dispozițiilor Deciziei-cadru 2009/948/JAI privind conflictele de competență. Având în vedere acest raport, Comisia a finanțat un studiu academic privind transferul procedurilor în materie penală, care va fi finalizat în a doua jumătate a lui 2021.
38. Consiliul invită Comisia ca, de îndată ce rezultatele studiului vor fi disponibile, să discute cu statele membre, cu Eurojustul și cu RJE dacă o nouă propunere cu privire la un instrument al UE privind transferul procedurilor în materie penală este fezabilă și ar aduce o valoare adăugată. În cazul unui răspuns afirmativ, Comisia este invitată să elaboreze o evaluare a impactului și, după caz, o propunere legislativă.

Promovarea alternativelor la detenție și la utilizarea unui MEA

39. Consiliul încurajează statele membre să examineze posibilitățile de sporire, atunci când acest lucru este adecvat, a utilizării sancțiunilor și a măsurilor neprivative de libertate, astfel cum se arată în concluziile Consiliului adoptate în timpul președinției finlandeze privind utilizarea sancțiunilor și a măsurilor neprivative de libertate în domeniul justiției penale²⁹.

²⁸ 9728/19.

²⁹ JO C 422, 16.12.2019, p. 9.

40. Atunci când analizează consecințele pe care executarea unui MEA le va avea asupra libertății persoanei căutate, autoritatea emitentă trebuie să stabilească dacă, având în vedere circumstanțele specifice ale fiecărui caz, emiterea unui MEA este proporțională. Această evaluare include, în special, întrebarea dacă MEA este instrumentul cel mai adecvat sau dacă în locul acestuia ar putea fi utilizate alte măsuri de cooperare judiciară (de exemplu, ordine europene de anchetă, ordine europene de supraveghere judiciară, transferul deținuților).
41. Consiliul invită Comisia și statele membre să analizeze dacă este necesar să se intensifice recurgerea la alte măsuri de cooperare judiciară, ținând seama de rezultatele celei de a noua runde de evaluări reciproce, în curs de desfășurare.

D. Tratarea cererilor de extrădare a cetățenilor UE către țări terțe

42. Consiliul amintește schimbul de opinii, desfășurat în cadrul videoconferinței informale a miniștrilor justiției din 4 iunie 2020, cu privire la situația actuală în ceea ce privește tratarea cererilor de extrădare din partea țărilor terțe cu privire la cetățeni ai UE care nu sunt resortisanți ai statului membru solicitat.

43. În urma hotărârii pronunțate de CJUE în cauza Petruhhin și a mai multor hotărâri ulterioare ³⁰, statele membre se confruntă cu două obligații atunci când tratează astfel de cereri: pe de o parte, datoria de a respecta obligațiile existente în temeiul dreptului internațional și de a combate riscul ca infracțiunea în cauză să rămână nepedepsită și, pe de altă parte, obligația ce revine, în conformitate cu principiile liberei circulații și nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate, statelor membre care nu își extrădează resortisanții de a proteja cetățenii altor state membre într-un mod cât mai eficace posibil împotriva unor măsuri care i-ar putea priva de drepturile la liberă circulație și ședere în UE. În această privință, CJUE a precizat că statul membru solicitat trebuie să verifice dacă nu există o măsură alternativă care ar afecta mai puțin exercitarea drepturilor la liberă circulație și care ar permite să se atingă la fel de eficient obiectivul care constă în evitarea impunității ³¹. Aceasta include informarea statului membru al cărui resortisant este persoana în cauză și, dacă este cazul, la cererea acestui din urmă stat membru, predarea persoanei căutate respectivului stat membru în aplicarea Deciziei-cadru privind MEA, cu condiția ca statul membru respectiv să fie competent să urmărească penal respectiva persoană pentru fapte săvârșite în afara teritoriului său național ³².
44. S-au depus eforturi considerabile pentru a se oferi o analiză privind aplicarea practică, de către statele membre, a principiilor care decurg din Hotărârea Petruhhin ³³. Cu toate acestea, jurisprudența existentă nu oferă o soluție pentru situația în care statul membru a cărui cetățenie o are persoana căutată nu poate emite un MEA cu privire la aceasta.

³⁰ CJUE, hotărârea din 6 septembrie 2016, C-182/15, Petruhhin; CJUE, hotărârea din 10 aprilie 2018, C-191/16, Pisciotti; CJUE, hotărârea din 13 noiembrie 2018, C-247/17, Raugievicius; CJUE, hotărârea din 2 aprilie 2020, C-897/19 PPU, Ruska Federacija; a se vedea cauza pendinte C-398/19, Generalstaatsanwaltschaft Berlin.

³¹ CJUE, hotărârea din 6 septembrie 2016, C-182/15, Petruhhin, punctele 41 și 47-50.

³² CJUE, hotărârea din 6 septembrie 2016, C-182/15, Petruhhin, punctele 41 și 47-50.

³³ A se vedea documentele Consiliului 10429/17, 15786/17 și 15207/17.

45. Consiliul salută faptul că Eurojustul și RJE au efectuat o analiză extrem de utilă a modului în care sunt tratate în practică cererile de extrădare a unor cetățeni ai Uniunii formulate de țări terțe. Consiliul va discuta rezultatele acestei analize în timp util și va decide dacă trebuie întreprinse acțiuni ca urmare a acesteia și, în caz afirmativ, sub ce formă.
46. Experiența practică a mai multor state membre arată că există cazuri în care țările terțe prezintă cereri de extrădare nefondate și abuzive. Consiliul invită Comisia să stabilească, pe baza rezultatelor analizei efectuate de Eurojust și de RJE, dacă sunt necesare măsuri suplimentare, cum ar fi sugestia privind o abordare comună pentru a răspunde unor cereri de căutare și de extrădare potențial abuzive, inclusiv motivate politic, formulate de țări terțe. În acest context, ar trebui luate în considerare bunele practici stabilite de statele membre.

E. Consolidarea procedurilor de predare pe baza MEA în perioadele de criză

47. Pentru a împiedica răspândirea COVID-19, statele membre au luat o serie de măsuri, cum ar fi închiderea frontierelor, suspendarea traficului aerian și impunerea unor reguli stricte privind contactele și distanțarea socială. Acest lucru a avut, de asemenea, un impact semnificativ asupra cooperării judiciare în materie penală, în special asupra procedurilor de predare în temeiul Deciziei-cadru privind MEA.
48. Consiliul subliniază că asigurarea bunei funcționări a cooperării judiciare în materie penală în perioadele de criză are o importanță deosebită pentru spațiul de libertate, securitate și justiție. COVID-19 a evidențiat importanța unui schimb coordonat și rapid de informații și de experiență, precum și necesitatea de a digitaliza într-o și mai mare măsură cooperarea dintre statele membre.

49. În ceea ce privește schimbul necesar de informații și de experiență în perioadele de criză, este esențială o abordare coordonată din partea tuturor actorilor implicați pentru a evita suprapunerea eforturilor și a raționaliza colectarea și distribuirea de informații. Utilizarea de chestionare s-a dovedit a fi un instrument valoros pentru colectarea de informații, iar compilarea actualizată periodic de către Eurojust și RJE, care combină informațiile primite de Eurojust, de RJE și de președinția/Secretariatul General al Consiliului, s-a dovedit a fi un instrument valoros pentru schimbul coordonat de informații și un ajutor important pentru practicieni. În viitor, ar trebui avută în vedere crearea unei platforme electronice în cadrul căreia, în perioadele de criză, ar putea fi consultate și actualizate zilnic informații utile.
50. Consiliul subliniază că digitalizarea joacă un rol central. Pandemia de COVID-19 a ilustrat în mod clar necesitatea unei digitalizări prompte și cuprinzătoare a cooperării judiciare transfrontaliere, astfel cum s-a subliniat în concluziile Consiliului intitulate „Accesul la justiție – valorificarea oportunităților oferite de digitalizare”, asupra cărora s-a convenit în timpul președinției germane ³⁴. În multe cazuri, problemele practice pot fi rezolvate prin intermediul unor soluții digitale.
51. Consiliul salută raportul final al Comisiei referitor la studiul intitulat „Justiția penală digitală transfrontalieră”, publicat la 14 septembrie 2020. Măsurile adoptate ca urmare a acestui studiu ar trebui să acorde o atenție deosebită următoarelor aspecte: crearea unor canale securizate de comunicare electronică între autoritățile competente, o abordare armonizată a recunoașterii și utilizării semnăturilor electronice sau, cel puțin, utilizarea mai flexibilă a sistemelor existente, crearea unui mijloc securizat de transmitere a fișierelor mari și o mai bună aliniere a sistemelor de videoconferință, în special în ceea ce privește calitatea și interoperabilitatea tehnică a acestora.

³⁴ JO C 342I, 14.10.2020, p. 1-7.